

Актуальні виклики інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин України

Маріан Токар, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Етнонаціональні спільноти України є вразливим феноменом у соціально-економічно та політично нестабільній державі. Національні меншини сьогодні зіштовхнулися з двома проблемами виживання: 1) збереження своєї консолідації; 2) поглиблення інтеграції в українське суспільство. У цій ситуації важливу інструментальну роль виконують такі інституції громадянського суспільства, як громадські організації, що представляють на інституційному рівні публічні інтереси національних меншин. Вони володіють реальним ресурсним потенціалом, який в умовах здійснення децентралізації та покращення ефективності публічно-управлінських відносин спроможний мінімізувати ризики соціально-консолідувальної складової українського суспільства. Виникає необхідність готовності громадських організацій національних меншин до виконання соціально-управлінської місії. Одним із таких перспективних кроків може стати процес інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин.

Метою статті є аналіз процедури інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин в Україні. Дослідження скеровує до мотиваційної дії об'єднання громадян, які готові до публічної взаємодії з іншими суб'єктами публічно-управлінських відносин та зацікавлені в іміджевій презентації національної меншини в державі. Інституційний ребрендинг спрямований на зміну усталеного в суспільстві та свідомості громадян іміджу громадських організацій як вузько-корпоративних, а не суспільно-корисних інституцій, що здійснюють публічну діяльність.

Актуалізується на соціальному призначенні громадської організації. Адже, головними завданнями сучасного інституційного ребрендингу громадських організацій вважаємо підвищення соціальної унікальності публічної інституції, посилення ролі та значення організації в громадянському суспільстві, а також залучення ширшого кола громадян до варіативності її діяльності, що в разі збільшує міру їхньої соціальної відповідальності як в мононаціональному, так і загальнодержавному середовищі. Пропонуємо прослідкувати процес наслідкового впливу інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин крізь призму декількох важливих принципів: 1) сприйняття політичного режиму; 2) нормативно-правового регулювання діяльності; 3) характеру міжнаціонального співіснування; 4) підвищення соціально-консолідувальної ролі.

Усвідомлюємо той факт, що в Україні рівень дієвого авторитету «третього сектору» досить посередній, а в контексті публічної взаємодії між державними й недержавними інституціями ще не виробилася пріоритетна модель співпраці. Довсього ще й соціально-економічні обставини ускладнюють зміну усталених раніше уявлень про громадські організації. Тому інституційний ребрендинг є новим, але надзвичайно актуальним, особливо для громадських організацій національних меншин, методом публічного позиціонування в сучасних умовах розвитку держави й громадянського суспільства.

Ключові слова: громадська організація, інституційний ребрендинг, громадянське суспільство, публічне управління, публічна взаємодія, інституція, національна меншина

Actual challenges of institutional rebranding of public organizations of national minorities of Ukraine

Marian Tokar, Lviv Regional Institute for Public Administration National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

Ethnic communities in Ukraine are vulnerable in socio-economic and politically challenging conditions. National minorities today face two problems of survival: 1) maintaining consolidation; 2) deepening integration into Ukrainian society. In such a situation, an important instrumental role is played by civil society institutions, such as civic organizations representing the public interest of national minorities at the institutional level. They have real resource potential, which in the conditions of decentralization and

increasing the effectiveness of relations with the state can minimize the risks of socially consolidating component of Ukrainian society. There is a need for the readiness of public organizations of national minorities to fulfill the social and management mission. One such promising step could be the process of institutional rebranding of public organizations of national minorities.

The purpose of the article is to analyze the procedure of institutional rebranding of public organizations of national minorities in Ukraine. The study is aimed at a motivational action that brings together citizens who are ready for public interaction with other subjects of social and administrative relations and interested in representing the image of the national minority in the country. Institutional rebranding aims to change public perceptions of public organizations as public organizations as institutions engaging in public activity rather than socially profitable ones. They are updating the social purpose of NGOs. After all, the main tasks of modern institutional re-branding of public organizations are to enhance the social uniqueness of the public institute, to strengthen the role and importance of the organization in civil society, as well as to attract it to a wide range of citizens who increase their social responsibility in a mono-national and nationwide environment. We propose to follow the impact of institutional rebranding of public organizations of national minorities with the help of several important principles: 1) perception of the political regime; 2) regulatory regulation of activity; 3) the nature of interethnic coexistence; 4) strengthening social and consolidating role.

We are aware of the fact that in Ukraine the level of effective authority of the "third sector" is rather mediocre, and in the context of public interaction between state and non-governmental institutions a priority model of cooperation has not yet been developed. Moreover, socio-economic circumstances make it difficult to change existing perceptions of NGOs. Therefore, institutional rebranding is new, but extremely relevant, especially for public organizations of national minorities, a method of public positioning in the current conditions of development of the state and civil society.

Keywords: *public organization, institutional rebranding, civil society, public administration, public interaction, institute, national minority*

Актуальные вызовы институционального ребрендинга общественных организаций национальных меньшинств Украины

Мариан Токар, Львовский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины

Этнонациональные сообщества Украины являются уязвимым феноменом в социально-экономически и политически нестабильном государстве. Национальные меньшинства сегодня столкнулись с двумя проблемами выживания: 1) сохранение своей консолидации; 2) углубление интеграции в украинское общество. В этой ситуации важную инструментальную роль может выполнять такой институт гражданского общества, как общественные организации, представляющие на институциональном уровне публичные интересы национальных меньшинств. Они обладают реальным ресурсным потенциалом, который в условиях осуществления децентрализации и повышения эффективности публично-управленческих отношений способен минимизировать риски социально-консолидирующей составляющей украинского общества. Возникает необходимость готовности общественных организаций национальных меньшинств к выполнению социально-управленческой миссии. Одним из таких перспективных шагов может стать процесс институционального ребрендинга общественных организаций национальных меньшинств.

Целью статьи является анализ процедуры институционального ребрендинга общественных организаций национальных меньшинств в Украине. Исследование направляет к мотивационным действиям объединения граждан, которые готовы к публичному взаимодействию с другими субъектами публично-управленческих отношений и заинтересованы в имиджевой презентации национального меньшинства в государстве. Институциональный ребрендинг направлен на изменение установившегося в обществе и сознании граждан имиджа общественных организаций как узко-корпоративных, а не общественно-полезных институтов, осуществляющих публичную деятельность.

Актуализируется на социальном назначении общественной организации. Ведь главными задачами современного институционального ребрендинга общественных организаций считаем

повышение социальной уникальности публичного института, усиление его роли и значения в гражданском обществе, а также привлечение широкого круга граждан к вариативности ее деятельности, что в разы увеличивает степень их социальной ответственности как в мононациональной, так и общегосударственной среде. Предлагаем проследить процесс влияния институционального ребрендинга общественных организаций национальных меньшинств сквозь несколько важных принципов: 1) восприятие политического режима; 2) нормативно-правовое регулирование деятельности; 3) характер межнационального сосуществования; 4) повышение социально-консолидирующей роли.

Осознаем тот факт, что в Украине уровень действенного авторитета «третьего сектора» весьма посредственный, а в контексте публичного взаимодействия между государственными и негосударственными институтами еще не выработалась приоритетная модель сотрудничества. Ко всему еще и социально-экономические обстоятельства затрудняют изменение устоявшихся ранее представлений об общественных организациях. Поэтому институциональный ребрендинг является новым, но чрезвычайно актуальным, особенно для общественных организаций национальных меньшинств, методом публичного позиционирования в современных условиях развития государства и гражданского общества.

Ключевые слова: общественная организация, институциональный ребрендинг, гражданское общество, публичное управление, публичное взаимодействие, институт, национальное меньшинство

Постановка проблеми.

Сучасна Україна – багатонаціональна держава. Усі суспільно-політичні процеси, які в ній відбуваються, не можуть оминати жодну частину її населення – чи то соціальна, вікова, гендерна група, чи етнонаціональна спільнота. Останній аспект є доволі вразливим феноменом у достатньо нестабільній, соціально-економічно та політично, державі. Відтак, національні меншини в Україні сьогодні зіштовхнулися щонайменше з двома проблемами власного виживання: 1) збереження консолідації своєї етнонаціональної спільноти; 2) поглиблення інтеграції етнонаціональної спільноти в українське суспільство. Але залишається великим питанням їхня вмотивована готовність до вирішення цих проблем. Якщо перша з них ще має певні органічно-природні підстави для латентного існування, то друга – надзвичайно нестійка в своїй перспективі. У такій ситуації важливу інструментальну роль може взяти така інституція громадянського суспільства як громадська організація, що представляє на інституційному рівні публічні інтереси національних меншин. На нашу думку, громадські організації володіють реальним ресурсним потенціалом, який в умовах здійснення децентралізації та покращення ефективності публічно-управлінських відносин спроможний мінімізувати ризики соціально-консолідувальної складової українсь-

кого суспільства та ефективно контактувати з публічною владою.

Водночас виникає ще одне питання. Воно стосується готовності громадських організацій національних меншин до виконання соціально-управлінської місії в сучасних умовах розвитку України. Однозначну відповідь знайти важко. На нашу думку, одним із таких перспективних кроків може стати процес інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин. Але перед цим процесом постає низка актуальних викликів, про які говоритиметься далі в нашому дослідженні.

Сказане, отже, і складає мету дослідження, яка формулює шляхи розв'язання проблем, пов'язаних із здійсненням процедури інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин в Україні. Фактично, дослідження скеровує до мотиваційної дії об'єднання громадян, які готові до публічної взаємодії з іншими суб'єктами публічно-управлінських відносин у державі та зацікавлені в іміджевій презентації національної меншини в суспільно-державному просторі.

Виклад основного матеріалу.

Процес інституційного ребрендингу, на наше переконання, має хороші перспективи щодо зміни характеру публічної взаємодії влади і соціуму. Ступінь публічного впливу держави на розвиток громадського суспільства стимулює мотивацію громадян до ви-

конання «допоміжних» функцій у системі координат держави й суспільства. Розглядаємо цей процес як ефект синергетичної дії, механізми якої націлені на формування державотворчої програми, стратегії чи політики за допомогою сприяння державою діяльності різноманітних самоорганізованих громадських організацій національних меншин, що, у свою чергу, мають спонукальну мету – інтеграцію етноспільнот до українського суспільства [12, с. 359–360]. Зрозуміло, що значний прогрес у цьому напрямку залежить не тільки від умов розвитку громадянського суспільства, а й готовності і бажання всіх суб'єктів до публічної взаємодії.

Отже, під інституційним ребрендингом громадських організацій національних меншин ми розуміємо комплекс певних заходів, спрямованих на зміну інституційно-організаційного бренду і його складових елементів, які підсилюють (змінюють) роль і місце об'єднань громадян у публічно-управлінських відносинах [10]. Насамперед ідеться про ідеологію діяльності та позиціонування, репутації та сприйняття (актуалізації суб'єктності) громадських організацій національних меншин у взаєминах громадянського суспільства і держави. У даному випадку інституційний ребрендинг спрямований на зміну усталеного в суспільстві та свідомості громадян іміджу громадських організацій як вузько-корпоративних, а не суспільно-корисних інституцій, що здійснюють публічну діяльність. Здійснення інституційного ребрендингу дозволяє привести громадську організацію у відповідність із сучасними публічно-управлінськими стандартами, динамікою розвитку держави і громадянського суспільства та, найголовніше, відповідати актуальним як внутрішнім (консолідація етнонаціональної спільноти), так і зовнішнім (інтеграція в українське суспільство) викликам сьогодення. Водночас перспективно активізується роль соціальної самоорганізації представників різних національностей [7, с. 170].

Продовжуючи логіку дослідження, зауважимо, що у ширшому значенні внутрішній актуальний виклик громадської організації реалізує соціальну, культурну,

громадсько-політичну консолідацію етнонаціональної спільноти. Для цього задіяні як природні етнонаціональні чинники (мова, історія, культура, традиції, в деяких випадках і релігія), так і штучні мотиватори етнонаціональної єдності (політизація етнонаціональної спільноти шляхом відстоювання громадянських і політичних прав, вимоги територіальної автономії тощо).

Розглядаючи пояснення досліджуваного феномену в контексті актуальних зовнішніх викликів, то пропонуємо аналізувати його в двоблоковому розрізі. Прикінцева мета – інтеграція національної меншини за допомогою публічної діяльності громадської організації в українське суспільство. Однак для її реалізації необхідні: перший блок засобів – державна політика сприяння розвитку громадських організацій, програми підтримки розвитку національних меншин, цільові стратегії загальнодержавної взаємодії інституцій громадянського суспільства та ін.; другий блок засобів – ініціатива самих представників етнонаціональних спільнот (зокрема в колективній формі – громадській організації) щодо взаємодії з публічною владою на рівні об'єднаних територіальних громад, інших рівнів органів місцевого самоврядування, публічного управління тощо. З даної диспозиції виходить, що позитивний ефект досягається тільки подвійними зусиллями першого і другого блоку засобів.

Ще один важливий аспект інституційного ребрендингу громадської організації національних меншин стосується нового підходу до ролі громадської організації національної меншини в житті громадянського суспільства, а саме – актуалізації її соціального призначення. Нові особливості надають етнонаціональній організації можливість стати більш привабливою та впізнаною для всіх громадян, позиціонуватися як повноправний і активний суб'єкт публічно-управлінських відносин.

Звертаємо увагу на те, що в переважній більшості громадські організації національних меншин до сьогодні зосереджували свою роботу на наданні типових культурно-просвітницьких послуг [11, с. 51]. До них включають широкий спектр відповідних

питань гуманітарного спрямування від збереження і примноження історико-значимих національно-культурних цінностей, історичної пам'яті, законодавчого захисту мовних, освітніх, культурних, духовних та інших інтересів етнонаціональних спільнот у загальнодержавному середовищі, до відстоювання загальнолюдських прав на рівність і справедливість у багатонаціональній мозаїці держави, з чим остання має рахуватися й, у свою чергу, незмінно гарантувати. Сучасна ж глобалізація вимагає від громадських організацій усіх рівнів координації публічних дій з державою у напрямку надання значного пласту соціальної допомоги. Ефективним інструментом незмінності цього процесу і має стати інституційний ребрендинг громадських організацій національних меншин. На нашу думку, в умовах розвитку сучасної України, вони його потребують найбільше, оскільки цим самим є перспектива позбутися зайвої замкнутості, з одного боку, й пришвидшити інтеграцію до українського суспільства, з другого.

Виходячи з цього, передбачаємо, що сучасні громадські організації національних меншин, як мінімум, заявлять про своє існування в системі мережування об'єднань громадян України, а, як максимум, на високому рівні презентуватимуть свою національну меншину в багатоманітному українському суспільстві. Позиціонування бренду громадської організації національної меншини, звичайно, відбуватиметься в певних суспільно-правових межах, що формуються відповідно до умов наявних у державі політичного режиму та нормативно-правової бази. Останній аргумент має бути винятком щодо специфіки контролю держави за діяльністю об'єднань громадян. Таким чином, розмірковуючи про роль держави в сприянні розвитку громадських організацій національних меншин та їхнього місця й ролі в публічній політиці, варто наголосити на тому, що інституційний ребрендинг покликаний підвищити популярність і впізнаваність громадських організацій на фоні динамічно мінливих трансформацій та демократичних реформ, які є соціально орієнтованими.

Тому важливим сьогодні є акцентування

уваги на інституційному ребрендингу громадських організацій національних меншин, які є цінним суб'єктом публічно-управлінських відносин. Адже, головними завданнями сучасного інституційного ребрендингу громадських організацій ми б назвали підвищення соціальної унікальності публічної інституції, посилення ролі та значення організації в громадянському суспільстві, а також залучення ширшого кола громадян до варіативності її діяльності, що в разі збільшує міру їхньої соціальної відповідальності як в мононаціональному середовищі, так і загальнодержавному.

Узагалено ми б запропонували досліджувати процес наслідкового впливу інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин крізь призму декількох важливих принципів:

1. Принцип сприйняття політичного режиму.
2. Принцип нормативно-правового регулювання діяльності.
3. Принцип характеру міжнаціонального співжиття.
4. Принцип підвищення соціально-консолідуючої ролі.

Отже, розглянемо перший принцип – сприйняття політичного режиму. Перш за все, акцентуємо увагу на тому, що місце громадських організацій національних меншин у демократичних політичних режимах, так само як і їхня роль у публічній політиці, вказує на широкі можливості її впливу не тільки на життя етноспільноти, а й на перебіг державотворчих процесів. Відправною точкою, на нашу думку, у розумінні важливості ролі держави в сприянні розвитку громадських організацій є розуміння їх функціональної дистанції від державного управління, впливу, контролю та орієнтації на реалізацію суспільного (публічного) інтересу [2, с. 10–11]. Адже політичний режим, який диктує умови розвитку держави і суспільства, є джерелом своєрідних «правил гри», які формуються і діють взаємозалежно з усіма існуючими інституціями.

Міркуючи про «контроль» держави над громадськими організаціями національних меншин у демократичному режимі, виходимо винятково з аспектів державної націо-

нальної безпеки. Відкидаючи можливість втручання держави у буденну роботу громадських організацій національних меншин (поза нормативними межами) та виконання ними статутно-програмних завдань, відчутною є необхідність вироблення механізму контролю за антидержавними проявами в їхній діяльності. Формально вони є чинними в Україні, але як показує нещодавня практика – запізними й недостатньо ефективними (наприклад, радикалізація російських на сході й угорських на заході громадських організацій) [1; 6].

У деяких країнах (наприклад, Угорщина та Румунія) існують стимулюючі фактори впливу на громадські організації з боку публічної влади, які дозволяють державі контролювати дотримання відповідних меж нормативно-правової діяльності об'єднаннями громадян і залучення їх до публічної взаємодії [3, с. 155; 4, с. 140, 144]. У таких випадках інституційний ребрендинг є фактором подолання соціально-психологічних стереотипів етноспільнот, можливістю позиціонувати себе як серйозний публічний гравець на суспільно-державній арені та надійний соціальний партнер держави. Особливо цього нині в Україні потребують об'єднані територіальні громади, де компактно проживають представники національних меншин (наприклад, угорці, роми та румуни в Закарпатській області).

Другий принцип – нормативно-правове регулювання діяльності. Ефективне функціонування безпечної дистанції між публічною владою і громадянським суспільством забезпечується відповідними нормативно-правовими нормами, що діють у країні у вигляді конституційних, законних і підзаконних актів, президентських та урядових указів, постанов, розпоряджень, а також загальнодержавних та регіональних програм, стратегій тощо. Це є перший момент визнання ролі держави у розвитку громадських організацій, що фіксують чітке розмежування їх функціональної спроможності, умов фінансування тощо. Законодавчі документи легалізують не тільки структурно-організаційні параметри діяльності громадських організацій національних меншин, а й визначають їх правосуб'єктність, безпосе-

редні функціональні можливості відповідних об'єднань громадян, вказують на їхнє місце в структурі громадянського суспільства загалом та на ефект публічної взаємодії у державотворчому процесі [5; 8; 9]. Іншими словами, це типовий і звичний не тільки для демократичних країн політико-правовий характер відносин. У даному контексті варто чітко розмежовувати поняття «управління» і «впливу» і «контролю» в змісті публічного контакту держави і громадських організацій національних меншин, з одного боку, і визначити, яким же чином можна встановити дієву межу між державою і громадськими організаціями, аби не порушити базові цінності останніх, з другого боку.

На нашу думку, важливо усвідомлювати необхідність цієї складової у процесі здійснення певних дій державними та суспільними інституціями в напрямку інтеграції державотворчих процесів, виконання запитів громадянського суспільства, які без взаємної участі названих сторін вирішити надскладно, а то й інколи неможливо. Визнаючи «автономність» публічного управління громадських організацій, завдання держави якраз полягає, перш за все, у її непорушності. А управлінський характер можна забезпечити інструментами демократичних відносин, взаємоповагою та соціальною взаємовідповідальністю у процесі вирішення суспільно значимих завдань.

За демократичним досвідом європейських країн нормативно-правова база України змістовно наблизилася до вимог континентальної структури Європейського Союзу. Тому закони формувалися й ухвалювалися відповідними владними інституціями згідно із принциповими стандартами часу. Ключовою ж метою змістовного наповнення нормативно-правової бази та їх практичної реалізації є зростання ролі громадянського суспільства у здійсненні державної (публічної) політики [9]. Інституційний ребрендинг тут слугує механізмом адаптації до нових правових норм демократичного суспільства.

Третій принцип – характер міжнаціонального співжиття. Національні меншини в Україні є автохтонними. Так склалося, що вони проживали в толерантних суспільних

умовах і особливих утисків на національному ґрунті не відчували (за винятком окремих історичних епізодів). Інституційний ребрендинг у даному випадку є чудовим шансом підвищити популярність і впізнаність громадських організацій національних меншин у загальнодержавному середовищі та можливістю презентувати свою зацікавленість у співучасті та співвідповідальності за державотворчі процеси. Глобалізація, децентралізація та міграція населення особливим чином підсилюють необхідність інтеграції представників етнонаціональних спільнот до умов розвитку держави, а громадські організації національних меншин можуть стати допоміжним інструментом у цьому процесі.

Сьогодні слід змінювати застаріле позиціонування громадських організацій національних меншин як замкнених і локалізованих об'єднань громадян, що є очевидним пережитком минулого. Водночас, це є вимогою мінливого часу, а отже, варто ставити нові загальнонаціональні завдання, що інтегрують громадянське суспільство. На новий рівень виходять також поняття толерантності й національної терпимості. Громадські організації національних меншин повинні стати й інформаційно-просвітницькими майданчиками для недопущення поширення проявів расизму, ксенофобії та людської зневаги в багатоманітному середовищі. Відтак, їхній інституційний ребрендинг сприятиме мирному співіснуванню представників різних національностей.

Нарешті, четвертий принцип – підвищення соціально-консолідуючої ролі. Як уже частково згадувалося, важливою складовою політики спільних дій інституцій держави і громадських організацій національних меншин з метою динамічного розвитку демократії є надання консультативних, соціальних та інших послуг, підтримка законодавчих ініціатив вдосконалення правового поля, сприяння розвитку громадських організацій, збереження і примноження засадничих параметрів громадянського суспільства загалом та його публічної взаємодії з державою.

У зв'язку з тим, що демократичні цінності пропагують орієнтацію суспільства

на розвиток на досягнення соціальної справедливості, виховують принцип соціальної відповідальності громадян, уявляємо громадську організацію в Україні інституцією громадянського суспільства, що повинна виконувати ключові соціально-консолідуючі функції в конструкті системи координат «держава – суспільство». Сьогодні громадські організації національних меншин мають переорієнтуватися на надання відповідних соціально-сервісних послуг. Вважаємо, що ускладнення суспільно-політичних процесів, з одного боку, й поява нових форм і видів публічної взаємодії та управлінської діяльності, з другого боку, породжуватиме появу нових структурних утворень, які виступатимуть центрами акумуляції та соціального захисту публічних інтересів громадян. Відтак, розширюватиметься можливість пізнання соціального потенціалу громадських організацій у змісті їхньої публічно-управлінської діяльності, що сприятиме виконанню ними значного кола практичних суспільно значимих завдань. А інституційний ребрендинг має бути спрямований не тільки на підвищення соціальної ролі громадських організацій національних меншин, а й на постійне підживлення соціального бренду і його складових елементів, що дають можливість оцінити стан розвитку інституційного капіталу національних меншин, характер взаємодії з публічною владою, корегування орієнтиру на надання соціально-сервісних послуг.

Узагальнюючи вищенаведене, хотілося б наголосити на позитивних аспектах використання досвіду європейських інституцій у суспільно-правовому забезпеченні громадянської активності етнонаціональних спільнот. Виходячи з цього, своєрідним індикатором позитивних змін має бути характер взаємодії публічної влади з етнонаціональними інституціями громадянського суспільства, законодавче регулювання діяльності громадських організацій, а також публічний доступ до інформації та синергетичний ефект взаємодії держави і суспільства. На наш погляд, саме ці критерії найбільш вдало змальовують перспективи цілісного бачення синергетичного конструкту в процесі вдосконалення державної

політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні і фокусують увагу держави на позитивному позиціонуванні інституційного бренду об'єднань громадян етнопонаціональних спільнот.

Треба об'єктивно розуміти той факт, що в Україні рівень дієвого авторитету «третього сектору» досить посередній, а в контексті публічної взаємодії між державними й недержавними інституціями ще не виробилася пріоритетна модель співпраці. До всього ще й соціально-економічні обставини ускладнюють зміну усталених раніше уявлень про громадські організації. Тому інституційний ребрендинг є новим, але надзвичайно актуальним, особливо для громадських організацій національних меншин, методом публічного позиціонування в сучасних умовах розвитку держави й громадянського суспільства.

Висновки.

Вважаємо, що динаміка сучасних демократичних відносин змушує до постійного пошуку оптимального шляху розвитку українського суспільства, яке за допомогою цілеспрямованих дій держави має запропонувати громадянам різних національностей особливу модель публічного державотворчого співуправління. Під останнім розуміємо залучення до виконання культурно-просвітницьких і соціально-сервісних замовлень представників етнопонаціональних громадських організацій, які в публічно мають взяти на себе політичну та соціальну відповідальність за важливі кроки буденного державотворення.

Відтак, відстоюємо думку про те, що процес інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин має супроводжуватися ланцюгом цільових принципів: сприйняття політичного режиму – нормативно-правового регулювання діяльності – характеру міжнаціонального співжиття – підвищення соціально-консолідуючої ролі. Адже місце і роль громадських організацій національних меншин залежні від функціонування політичних режимів, які визначають умови розвитку держави і суспільства. Інституційний ребрендинг на цьому етапі водночас є фактором адаптації громадських організацій до політики дер-

жави стосовно національних меншин. Дистанція етнопонаціональних спільнот і владних інституцій фіксується відповідними нормативно-правовими нормами, які легалізують норми функціонування, впорядковують їхню правосуб'єктність, структурно-організаційного різноманіття, орієнтують до публічної взаємодії у державотворчому процесі, не в останню чергу впливаючи на зміст і можливості діяльності громадських організацій національних меншин. Останній принцип має багатопросторове вираження, оскільки орієнтує інституції громадянського суспільства на міжнаціональне співіснування в напрямку: консолідації внутрішньонаціонального середовища, співпраці з організаціями різних національних меншин та інтеграції до загальнодержавного простору. На цьому етапі інституційний ребрендинг громадських організацій має показати всю серйозність бажань і намірів національної меншини до реального оновлення. Урешті прикінцевий етап ілюструє якість такого оновлення. Якщо громадська організація крім формального іміджу суттєво оновила свою діяльність у напрямку суспільно-корисної дії, то ціль ребрендингу успішно досягнута. Відтак інституція стає потрібною як для надання різноманітних публічних послуг у середині національної меншини, так і на загальнодержавному рівні.

Беручи це до уваги, вважаємо, що вироблені концепти допоможуть переосмисленню та застосуванню на практиці процесу активного інституційного ребрендингу громадських організацій як осередків консолідації національних меншин та ефективного державного сприяння розвитку громадянського суспільства з метою їх інтеграції до українського суспільства. Головною мотивацією цього є позиціонування громадянина незалежно від національної приналежності в центрі соціально-політичного життя країни, увага і повага до громадянським прав, свобод, публічних інтересів, а також можливості використання людських ресурсів для консолідації етнопонаціональних спільнот та інтеграції державотворчих процесів усіх суб'єктів публічно-управлінських відносин.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Ботош Б. Закарпаття повернеться? Угорський національний радикалізм на Закарпатті. Ч. I. *Закарпаття-онлайн*. 2015. URL: <https://zakarpattia.net.ua/News/152140-Zakarpattia-povernetsia-Uhorskyi-natsionalnyi-radykalizm-na-Zakarpatti.-Ch.-I>.
2. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної політики : наук. розробка / авт. кол.: С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник та ін. Київ : НАДУ, 2013. 44 с.
3. Зан М. Особливості функціонування представницької демократії етнічних меншин в Угорщині. *Вісник Львівського університету. Серія: філософсько-політологічні студії*. 2019. Вип. 23. С. 150–157.
4. Зан М. Політичне представництво етнічних меншин Румунії: інституційний та діяльнісний виміри. *Держава і право : збірник наукових праць. Серія : Політичні науки. Вип. 83 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України*. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 139–157.
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30, ст. 141. URL: <http://ufpp.gov.ua/content/PDF/zakonodavstvo/konstitychiya.pdf>.
6. Мартинюк В. Громадські організації як ще один фронт гібридної війни Росії. *Укрінформ*: мультимедійна платформа іномовлення України. 2019. 21 жовтня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2803059-gromadski-organizacii-ak-se-odin-front-gibridnoi-vijni-rosii.html>.
7. Матяж С. В., Гуріна А. А. Роль недержавних організацій у вирішенні проблем у соціальній сфері в Україні. *Молодий вчений*. 2014. № 7 (2). С. 169–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_7%282%29__46.
8. Про громадські об'єднання : Закон України станом на 22 черв. 2018 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1, ст. 1. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
9. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 24 березня 2012 р. № 212/2012. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>.
10. Токар М. Ю. Застосування механізму інституційного ребрендингу як суспільної стратегії оновлення громадської організації. *Демократичне врядування: електр. наук. вісн. Львів*, 2019. Вип. 2 (24). URL: <http://dv.lvivacademy.com/article/view/198739/0>.
11. Хрящевська Л. М. Діяльність національно-культурних товариств України в 90-х роках ХХ століття. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Історичні науки*. № 3.35. Миколаїв, 2013. С. 48–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdu_2013_3_35_6.
12. Червеньяк К. Т. Інституційне забезпечення державної етнонаціональної політики в Україні. *Гілея : науковий вісник*. 2018. Вип. 137. С. 358–362.

REFERENCES

1. Botosh, B. (2015). Zakarpattia povernetsia? Uhorskyj natsionalnyj radykalizm na Zakarpatti. Ch. I [Will Transcarpathia return? Hungarian national radicalism in Transcarpathia. Part 1]. *Zakarpattia-onlain*. Retrieved from <https://zakarpattia.net.ua/News/152140-Zakarpattia-povernetsia-Uhorskyi-natsionalnyi-radykalizm-na-Zakarpatti.-Ch.-I> [in Ukrainian].
2. Teleshun, S. O., Reitrovych, I. V., & Sytnyk, S. V. et al. (2013). *Vzaiemodiia derzhavy i suspilstva v protsesakh publichnoi polityky [Interaction of the state and society in the processes of public policy]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
3. Zan, M. (2019). Osoblyvosti funktsionuvannia predstavnytskoji demokratii etnichnykh menshyn v Uhorshyni [Features of functioning of the ethnic minorities representative democracy in the Hungary]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: filosofsko-politohichni studii – Visnyk of the Lviv University Philosophical Political studies*, 23, 150–157 [in Ukrainian].
4. Zan, M. (2019). Politychne predstavnytstvo etnichnykh menshyn Rumunii : instytutsiynyj ta diialnisnyj vymiry [Political representation of ethnic minorities in Romania : institutional and activity dimensions]. *Derzhava i pravo : zb. nauk. pr. Serii: Politychni nauky – Power i right: Collection of Scientific Works. Series: Political science*, 83, 139–157 [in Ukrainian].
5. Konstytutsia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. (1996). *Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, art. 141. Retrieved from <http://ufpp.gov.ua/content/PDF/zakonodavstvo/konstitychiya.pdf> [in Ukrainian].
6. Martyniuk, V. (2019). Hromadski orhanizatsii jak she odyin front hibrydnoji vijny Rosiji [NGOs as another front of Russia's hybrid war]. *Ukrinform*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2803059-gromadski-organizacii-ak-se-odin-front-gibridnoi-vijni-rosii.html> [in Ukrainian].

7. Matiazh, S. V., & Hurina, A. A. (2014). Rol nederzhavnykh orhanizatsij u vyrishenni problem u sotsialnij sferi v Ukraini [The role of non-governmental organizations in solving problems in the social sphere in Ukraine]. *Molodyj vchenyj – Young Scientist*, 7 (2), 169–172. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_7%282%29__46 [in Ukrainian].
8. Pro hromadski obiednannia: Zakon Ukrainy [On Public Associations: Law of Ukraine]. (2013). Vidomosti Verhovnoi Rady Ukrainy – *The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 1, art. 1. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> [in Ukrainian].
9. Pro spriannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy [On Promoting Civil Society Development in Ukraine: Decree of the President of Ukraine]. (2012, March 24). Issue 212/2012. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/682016-19805> [in Ukrainian].
10. Tokar, M. (2019). Zastosuvannia mekhanizmu instytutsijnoho rebrendingu jak suspilnoji stratehiji onovlennia hromadskoi orhanizatsii [Application of the institutional rebranding mechanism as a social strategy for renewal of the public organization]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic governance*, 2 (24). Retrieved from <http://dv.lvivacademy.com/article/view/198739/0> [in Ukrainian].
11. Khriashevska I. M. (2013). Diialnist natsionalno-kulturnykh tovarystv Ukrainy v 90-kh rokakh XX stolittia [Activities of national cultural societies Ukraine in the 90s of the Twentieth Ccentury]. *Naukovyj visnyk Mykolaiivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Istorychni nauky – Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University. Historical Sciences*, 3.35, 48–52. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdu_2013_3_35_6 [in Ukrainian].
12. Cherveniak, K.T. (2018). *Instytutsijne zabezpechennia derzhavnoi etnonatsionalnoi polityky v Ukraini [Institutional support of state ethno-national policy in Ukraine]. Hileia – Gileya*, 137, 358–362 [in Ukrainian].

Токар Маріан Юрійович

Кандидат історичних наук, доцент
Львівський регіональний інститут
державного управління Національної академії
державного управління при Президентові України
79491, Львів, вул. В. Сухомлинського, 16

Tokar Marian

Ph.D. of Historical Sciences, Assoc. Prof.
Lviv Regional Institute for Public Administration
National Academy for Public Administration under
the President of Ukraine
16, V. Sukhomlinsky Str., Lviv, 79491, Ukraine

Email: carpatia.doslid@gmail.com

Цитування: Токар М. Ю. Актуальні виклики інституційного ребрендингу громадських організацій національних меншин України. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8, № 2. С. 6–15.

Citation: Tokar, M. Yu. (2020). Aktualni vyklyky instytutsiinoho rebrendynhu hromadskykh orhanizatsii natsionalnykh menshyn Ukrainy [Actual challenges of institutional rebranding of public organizations of national minorities of Ukraine]. *Public administration aspects*, 8 (2), 6–15.

Стаття надійшла / Article arrived: 08.03.2020